Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Lausuntopyyntö/asiantuntijakutsu (VeJ) ke 7.10.2015, HE 31/2015 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ VUODEN 2016 TULOVEROASTEIKKOLAIKSI

Esitys sisältää valtionverotuksessa vuonna 2016 sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon. Asteikon tulorajoja korotettaisiin noin 1,2 prosentilla. Lisäksi asteikon ylimmän tuloluokan euromääräistä alarajaa ehdotetaan alennettavaksi 90 000 eurosta 72 300 euroon.

Työtulovähennyksen enimmäismäärää, kertymä- ja poistumaprosenttia sekä kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin. Asuntovelan korkovähennyksen määrää alennettaisiin asteittain siten, että vuonna 2016 vähennyskelpoinen määrä olisi 55 prosenttia, 45 prosenttia vuonna 2017, 35 prosenttia vuonna 2018 ja 25 prosenttia vuonna 2019. Omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio olisi jatkossa vähennyskelpoinen myös muista pääomatuloista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi luonnollisten henkilöiden oikeudesta vähentää yliopistolle tai korkeakoululle tekemänsä rahalahjoitus ansiotulojen verotuksessa.

Pääomatulon ylempää verokantaa ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 33 prosentista 34 prosenttiin. Perintö- ja lahjaverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksamatta olevalle verolle suoritettavasta viivekoron vähimmäismäärästä luovuttaisiin. Muutos liittyy Verohallinnon tietojärjestelmämuutokseen.

Ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain soveltamisaikaa jatkettaisiin vuosina 2016—2019 alkaneeseen työskentelyyn. Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2016 alusta. Tuloverolain asuntovelan korkovähennysoikeutta koskeva väliaikainen säännös olisi voimassa vuoden 2018 loppuun.

Lausunto

Hallituksen esitykset julkisen talouden tasapainottamiseksi neljällä miljardilla eurolla vuoteen 2019 mennessä ovat SY:n mielestä uskottavia. Budjetti vuodelle 2016 osoittaa sitoutumista hallitusohjelmassa sovittuihin säästöihin. Julkisen talouden tasapainottaminen on SY:n näkemyksen mukaan tärkeää vakaiden olojen ja talouskasvun aikaansaamiseksi.

Työn verotuksen kiristäminen solidaarisuusveron alarajaa laskemalla ei kuitenkaan kannusta lisäämään työntekoa. Pääomaverotuksen kiristäminen puolestaan vähentää kannusteita

kasvattaa yrityksiä, mikä hidastaa uusien työpaikkojen luomista. Näiden haittojen torjumiseksi tarvitaan myös vastatoimia, minkä vuoksi yrittäjämyönteisten kirjausten toteuttaminen on tärkeää.

Luovutustappioiden vähennyskelpoisuuden laajentaminen

Hallitus esittää että luovutustappio voitaisiin vähentää myös muista verovuoden pääomatuloista jos verovuoden luovutusvoitot eivät riitä tappion vähentämiseen. Muutos toteutetaan muuttamalla TVL 50 §:n 1 momenttia. Luovutustappio ei kuitenkaan voisi tulla huomioitavaksi alijäämähyvityksenä ansiotuloista.

Tappiot vähennettäisiin siinä järjestyksessä kun ne ovat syntyneet. Ensisijaisesti luovutustappiot vähennettäisiin luovutusvoitosta syntymisvuonna ja viitenä seuraavana vuonna sitä mukaa kun voittoa kertyy. Vähentämättä jäänyt osuus vähennettäisiin puhtaasta pääomatulosta ennen muita pääomatulosta tehtäviä vähennyksiä.

Esitetty muutos on oikeansuuntainen ja tervetullut. Esitämme kuitenkin vähentämisen määräajan pidentämistä ehdotetusta viiden vuoden määräajasta 10 vuoteen, jolloin määräaika olisi yhdenmukainen tappiollisen elinkeinon- tai maataloudenharjoittajan lopettamiseen liittyvän 10 vuoden vähennysoikeuden kanssa (TVL 121.1 §). Määräajan jatkaminen parantaisi siten osaltaan neutraalisuutta eri yritysmuotojen kesken. Samalla se vastaisi yleistä 10 vuoden tappioiden vähentämisaikaa verotuksessa.

Esittämässämme 10 vuoden määräajassa varmistuttaisiin siitä, että pääomatuloja ehtii kertyä myös taloudellisesti heikompina aikoina. Pääomatuloja pyrittäisiin luultavimmin hankkimaan näissä tilanteissa kotimaasta, mikä olisi kansantalouden kannalta positiivista.

Luovutustappioiden vähennysoikeuden laajentaminen voi käsityksemme mukaan ohjata pääomia tuottoisampiin sijoituksiin, ja lyhentää sellaisten yritysten elinkaarta, joiden liiketoiminnan edellytykset ovat heikentyneet esimerkiksi markkinoiden muutoksen vuoksi. Määräajan pidentämisellä huolehdittaisiin vielä paremmin siitä, että yrittäjyys ja sijoitukset ohjautuvat harkitusti uusiin kannattaviin ja työpaikkoja luoviin kohteisiin.

Lahjoitusvähennys yksityishenkilöille

SY suhtautuu myönteisesti esitettyyn yksityishenkilöiden uuteen lahjoitusvähennykseen korkeakouluille. Yrityksille on tärkeää tukea koulutusta, jotta laadukkaan työvoiman saatavuus voitaisiin turvata. Erityisesti ruuhka-Suomen ulkopuolisilla alueilla on nykyisin koettu ongelmalliseksi se, että nykyinen TVL 57 §:n yhteisöjen lahjoitusvähennys ei ole ulottunut henkilöyhtiöihin. Henkilöyhtiöt ovat maakunnissa yleisempi yritysmuoto kuin pk-seudulla. Pidämme positiivisena sitä, että tämän vähennyksen kautta muidenkin yritysmuotojen motivaatio tukea tiedettä kasvaa.

Verotuksen kannustavuutta koskevien hallitusohjelmakirjausten täytäntöönpano

Hallitusohjelmassa on vuosille 2015—2019 useita yritysten kasvuun ja yrittäjyyden vahvistamiseen tähtääviä uudistuksia sekä joukko erikseen selvitettäviä uudistuksia. Verotuksessa otettaisiin käyttöön mm. yrittäjävähennys, mahdollisuus alv:n maksuperusteiseen tilittämiseen ja selvitettäisiin varausmahdollisuutta investointien edistämiseksi.

Hallituksen esitys 31/2015 vp toteuttaa hallitusohjelmassa sovittuja säästöjä, joihin sitoutumista pidämme tärkeänä. Pääosa hallitusohjelman yrittäjämyönteisistä uudistuksista näyttäisi kuitenkin siirtyvän. On tärkeää, että myös yrittäjyyttä, kasvua ja työllistämistä tukevat hankkeet etenisivät ja ne saatetaan voimaan mahdollisimman pian tällä hallitus-

kaudella. Päätetyistä asioista ainakin yrittäjävähennys ja maksuperusteinen alv tulisi saattaa voimaan niin, että niitä voidaan soveltaa viimeistään vuodelta 2017.

Esitetty suurten pääomatulojen veronkiristys ja SY:n kannattama yrittäjävähennys

Hallitusohjelmakirjauksen mukaan otetaan käyttöön viiden prosentin yrittäjävähennys. Yrittäjävähennyksessä on kyse noin kahden prosenttiyksikön kevennyksestä elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden verotukseen sekä maa-, metsä- ja porotalouden harjoittajille. Yrittäjävähennys tarvitaan koska aiemmin kannustava verotus on muuttunut pienyrityksissä epäkannustavaksi. Pienyritysmuodoissa pääomatuloa syntyy, kun yritykseen sitoutuneita varoja kasvatetaan investoinneilla. Lisäksi 30 prosenttia palkoista lisätään nettovaroihin, millä on haluttu kannustaa työllistämään. Koska pääomavero on noussut 28 prosentista jo 30—34 prosenttiin, työllistäminen ja investoinnit voivat nykyisin pikemminkin kiristää kuin keventää verotusta.

Pääomatuloja ei enää aina kannata tavoitella, koska pääomaverotus on pienyritysten tulotasoilla usein ansiotuloverotusta ankarampaa. Henkilöyhtiöt eivät ole hyötyneet laskeneesta yhteisöverokannasta, mutta pääomatuloveron nosto on osunut heihin. Henkilöyhtiöt eivät edes voi valita pääomatulo-osuutta pienemmäksi kuin 20 prosenttia. Hallitus esittää nyt yli 30 000 euron pääomatulojen veroprosentin nostoa yhdellä prosenttiyksiköllä, mikä pahentaa epäsuhtaa.

Merkittävä on myös se rakenteellinen ero, että pienyritysmuodoissa ei voida jättää tulosta yritykseen alemmalla verokannalla ja investoida varoja näin uudelleen kevyemmällä verolla, kuten osakeyhtiöissä. Vaikka elinkeinotoiminnan kaavamainen kevennys (yrittäjävähennys) ei sinänsä poistaisi sitä rakenteellista eroa, että osakeyhtiössä voidaan miettiä ensin yrityksen kasvutarpeita ja vasta sitten voitonjakoa, ehdottamamme korjaus kuitenkin kompensoisi eroa, joka eri yritysmuotojen välille on tehdyillä päätöksillä syntynyt.

Se, että ongelman annettaisiin vain olla, olisi mielestämme vahingollista koko yrittäjävetoiselle pienyritystoiminnalle. Myös aloittavien yritysten tulisi voida harjoittaa toimintaa joustavasti nykyisissä pienyritysmuodoissa pääomaverokannan korotuksista huolimatta. Osakeyhtiö voi olla pienille liian kankea toimintamuoto.

Maksuperusteinen arvonlisäverotus

Hallitusohjelmassa luvataan myös pienyrityksille mahdollisuus maksaa arvonlisävero vasta, kun maksu myynnistä on vastaanotettu. Yritysten taloutta rasittaa myyntilaskujen hidas maksaminen. Tuoreen maksutapatutkimuksen mukaan[1] Suomaisia yrityksiä painostetaan pidempiin maksuehtoihin, ja sitä tapahtuu jopa selvästi muuta Eurooppaa useammin. Suomessa painostusta on kokenut 62 prosenttia yrityksistä, kun koko Euroopan yrityksistä painostusta on kokenut 46 %. Etelä-Euroopan maissa lukema kipuaa 74 prosenttiin.

Painostus on selvästi yleisintä teollisuuden alan yrityksissä, joista jopa 81 prosenttia on kohdannut painostusta. Ilmiö on kuitenkin valitettavan yleinen kaikilla toimialoilla. Erityisen huolestuttavaa on, että pidentyneet maksuajat estävät jopa uusien työntekijöiden palkkaamista: yksi viidestä yrityksestä Suomessa (21 prosenttia) on joutunut jättämään palkkaamatta uusia työntekijöitä pidentyneiden maksuaikojen takia.

VM:n selvityksen mukainen maksuperusteinen arvonlisäverotus tarkoittaa, että alle 500 000 euron liikevaihdon yritys saa maksaa suoritettavan veron vasta siinä vaiheessa, kun yritys itsekin saa suorituksesta maksun. Jos mahdollisuus hyödynnetään, vastaavaa kohdistusperiaatetta on sovellettava myös ostoihin.

[1] Intrum Justitia Oy:n laatima maksutaparaportti 2015, http://www.intrum.com/fi/Media-ja-julkaisut/EPR_vahvistus/

Mielestämme maksuperusteinen alv helpottaisi olennaisesti yritysten asemaa. Kesäkuussa 2015 tapahtunut maksuaikalain muutos ei yksin riitä, kun ottaa huomioon, että painostusta pidempiin maksuaikoihin koetaan tapahtuvan. Muutos ei vähennä verotuloja, sillä kyse on yksin ajallisesta kohdistamisesta. Muutos ei myöskään vaadi juuri vuodenvaihdetta ajankohdaksi tullakseen voimaan. Maksuperusteiseen arvonlisäverotukseen tulisikin siirtyä esimerkiksi vuoden 2016 aikana. Maksukäyttäytymistä tulee seurata myös tulevaisuudessa, ja pitää silmällä tarvetta laajentaa maksuperusteisuutta liikevaihdoltaan enintään 2 miljardin euron yrityksiin EU:n luvalla.

Verotuksen rakennemuutos investointien edistämiseksi

SY:n keskeisenä tavoitteena on selvittää yritysverotuksen rakenteen muutosta myöhentämällä yritykseen jäävän tulon verotuksen ajankohtaa (ns. Viron yritysveromalli). Vaihtoehtoisesti verotusta voitaisiin myöhentää Ruotsin periodiseringsfondin kaltaisella varauksella. Hallitusohjelman kirjaus investointeja edistävän varauksen selvittämisestä on oikea askel, mutta myös Viron yritysverotus tulee samalla tutkia. Päätökset tulisi myös tehdä niin, että muutoksia voidaan soveltaa mahdollisimman pian kuluvalla hallituskaudella.

Hallitus on käynnistänyt investointikannusteita koskevan selvityksen, jossa selvitetään näiden vaikutuksia. Selvitys tehdään osana VATT:n ja Etlan laajempaa tutkimusta, ja sen on tarkoitus valmistua kesällä 2016.

Kun yritykseen jätettyä voittoa ei veroteta, käyttöpääoma lisääntyy ja sillä voi rahoittaa kasvua huomattavasti paremmin kuin nyt. Tämä tukisi merkittävällä tavalla Suomelle elintärkeitä kasvuyrityksiä ja työpaikkojen säilyttämistä yrityksissä parantaen näiden rahoitusasemaa. Malli ei pysyvästi vähennä verokertymää, sillä kyse on tulon jaksotuksesta. Verotuksen lykkääminen aiheuttaa kuitenkin siirtymävaiheessa verotulojen myöhentymistä, jonka vaikutus tulee arvioida.

SY:n ja Teknologiateollisuus ry:n yhteisselvityksen mukaan malli voisi merkitä käyttöönottovuonna yhteisöverotulojen putoamista 800 miljoonalla eurolla, mutta yrityksille jäisi investointeja varten 1,7 miljardia euroa enemmän omaa pääomaa. Kasvavat investoinnit tuottaisivat uutta tuotantokapasiteettia, liikevaihtoa ja työpaikkoja, joiden seurauksena yhteisöveron tuottojen voi ennakoida kääntyvän jo muutaman vuoden aikana asteittain uuteen kasvuun.

Uudistus ei merkitsisi siirtymistä tasaveroon, kuten Virossa. Se ei myöskään automaattisesti tarkoita yhteisöverokannan nousua eikä osinkojen vapauttamista veroista. Olennaista on, että yritysverotusta myöhentämällä mahdollistetaan voittojen käyttö investointeihin. Myöhennys on varausmallissa osittainen ja Viron järjestelmässä täysimääräinen. Mahdollisen varauksen tulee olla määrältään riittävä, jotta sillä on todella vaikutusta investointihaluun. Mahdolliseen uudistukseen tulee ottaa mukaan osakeyhtiöiden ohella myös kasvua hakevat henkilöyhtiöt ja elinkeinonharjoittajat.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Satu Grekin
veroasiantuntija